

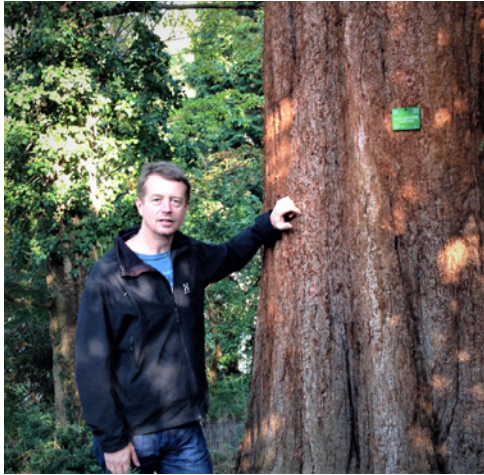

En rejse i træernes og senere palmernes verden

A journey in the world of trees
and beyond the world of palm trees

HENRIK PEDERSEN

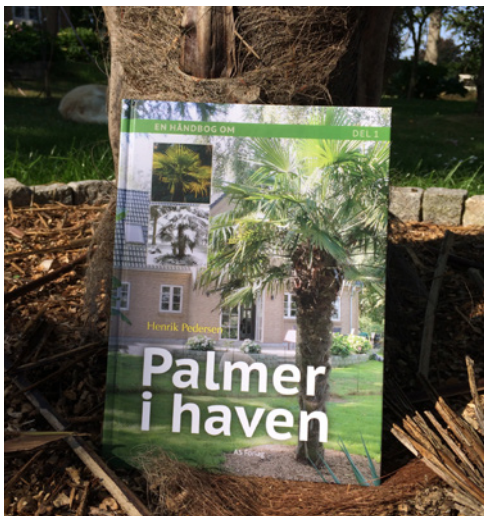
Illustration overfor:
Hårdføre palmer i dansk have. Foto: Henrik Pedersen

På besøg i botanisk have i København

Dette indlæg er tænkt som en fortælling om min personlige rejse i træernes og sidenhen palmernes verden.

Jeg er født og opvokset i det østjyske som søn af en planteforsker. Min far voksede op på en æbleplantage på Fyn og blev senere forsker på Aarhus Universitet. Forskningen gik bl.a. ud på studier af kemiske stoffer i træer og eksotiske planter, herunder kortlægning af en række fenolforbindelser, der efterfølgende kunne være af interesse for medicinalindustrien.

Min håndbog om at dyrke palmer i haven udkom i juli 2022

Universitetets botanikere hentede ofte sjældne planter hjem fra eksotiske egne, som f.eks. Ecuadors tropiske regnskove, planter der så kunne indgå i disse studier. I 1971 rejste mine forældre for første gang til Canada, hvor jeg kom i børnehave. Senere, dvs. i 1998 besøgte jeg dem under deres et års ophold i Vancouver. De har efterfølgende flere gange besøgt Vancouver.

Således grundlagdes min interesse for træer gennem min barndoms have, hvor jeg voksede op med æbletræer og eksotiske planter, og senere ved mine besøg i Canada. En særlig kærlighed fik vi til slægten *Acer*, hvor det almindelige ahorntræ, *Acer pseudoplatanus*, blev plantet i min barndoms have som en påmindelse om vores tætte relation til Canada og landets flag, der jo indeholder ahornbladet.

Hugh Johnsons pragtfulde værk "Træernes bog" blev mere end nogen anden bog, bogen der besejlede min livslange

Det pæneste af ahorntræerne. Forrest i billedet kæmper en *Magnolia grandiflora* Goliath for overlevelse efter omplantning.

Kejsertree i sensommeren 2017

Kejsertree i sensommeren 2022

interesse for træer. Og i min netop udkomne håndbog "Palmer i haven" har jeg bl.a. beskrevet hvordan Hugh Johnsons bog førte mig fra interessen for træer til senere hen også at omfatte palmer.

I 2015 købte min familie og jeg en grund på 2.500² m med masser af gamle træer. Det var oprindeligt en ældre dames baghave, som hun ikke længere kunne holde, da hendes mand døde.

Nærmest som ved skæbnens ironi vokser der på denne grund to pragtfulde ahorntræer. Dem arbejder jeg på at forbedre vækst og levevilkår for, ved at fælde andre træer omkring. Ahorntræerne er nok selvsåede og i dag ca. 17 m høje. Ud fra gamle luftfoto kan man se, at de må være ca. 40 år gamle.

I de forløbne år har jeg plantet andre spændende træer, som f.eks. et kejsertree *Paulownia tomentosa* på en halv meter i foråret 2017. Det er nu ca. 7 m højt og fuld af blomsterknopper. I den rekordvarme sommer 2018 voksede dette frodige træ faktisk fra 1,7 m til 4,3 m. Træet har haft blomsterknopper de seneste to år, men

altså ikke en vellykket blomstring endnu. Håbet er, at tredje gang er lykkens gang, og at en mild vinter vil resultere i en flot blomstring i foråret 2024.

Af andre planter/træer kan nævnes hjertenød, *Ailanthifolia cordiformis* var. *imshu*, der også giver en næsten palme-lignende tropisk frodighed. Jeg har desuden flere blomstrende stuearalier *Fatsia japonica* og rispapyrplanten *Tetrapanax papyrifer stereoidal giant* på friland. Derudover kan nævnes træer som *Asimina triloba*, ginkgo, magnolier, jordbærtræ, mammuttræ, atlasceder, thuja mv.

De oprindelige store træer er primært birk, rødgran og ædelgran, hvoraf de bedste bliver bevaret. Listen af spændende træer jeg ønsker at plante er naturligvis lang. På friland har jeg også arter af yucca og opuntia mv.

Af mere orangeri-lignende planter dyrker jeg bl.a. agaver, engletrompeter, nerie, forskellige ensete, bougainvillea og eksotiske palmer som ikke kan plantes ud. Den japanske fiberbanan, *Musa basjoo*, har jeg på friland nu på 5 år.

Min have er et miks af planter fra vidt forskellige klimazoner

Historien om palmebogen, er historien om min opvækst med mange planter ude som inde. Mange af de planter vi dyrkede, var fra eksotiske egne, og derfor blev eksperimenterende udplantninger en del af min barndom i 70'erne.

Når man besøger Vancouver, ser man mange palmer. De har vokset i et oprindeligt vinterklima som er 1-2 grader varmere end det klima vi har i Danmark i dag. Jeg plukkede derfor nogle frø fra palmerne i 1998, som efter hjemkomsten til Danmark blev spiret på friland. I dag er det blevet til en 4 meter høj palme.

Håndbogen indeholder ud over denne palmes livshistorie, en fortælling om Danmarks eneste forsøgsstation for palmeavl på friland. En forsøgsstation, hvor jeg testede mange hårdføre arter og hybrider til det yderste i det danske klima.

En af de mange spændende oplevelser forsøgsstationen gav mig var, at enkelte palmer havde en særlig god hårdførhed, og de overlevede kuldeperioder, hvor andre palmer af samme art måtte lade livet. Forsøgsstationen er en spændende

historie om iværksætteri uden sidestykke i Danmark, og historien om at forlade et trygt liv som geolog og miljørådgiver for at forfølge en drøm.

Den omfattende bog indeholder også kapitler om hårdføre palmearter, klima, fremtidsscenerier og en detaljeret klima- og vækstdatabase. Et kapitel om pasning og pleje går i dybden med plantning, jordbund, vanding, gødskning og vinterforanstaltninger mv. Palmer er evolutionsmæssigt gamle. De har en anden måde at

Forsøgsstationen

Palmens blomstring var særlig flot i 2019 efter den varme sommer 2018

vokse på end vi er vant til, og de er derfor et spændende bekendskab rent botanisk.

Det er ikke svært at dyrke palmer i Danmark, men lidt viden, opmærksom pasning og indsigt skal der til, særligt de første 2 til 3 år mens palmen etablerer

Anden generations danske palmer er på vej her hos undertegnede. De viste frø vil give større palmer, som vil få stivere og mere vindresistente vifter og en bedre hårdførhed. Det opnås ved, at der er tale om en hybridisering mellem to varianter af hørpalmen. De to forældre (han og hun) er desuden sorteret i det danske klima på individniveau.

sig. Desuden gør erfaringen én bedre over årene, fordi man erfarer hvordan forskellige pasningsstrategier påvirker resultatet.

Bogen handler også om hvordan man bedst lykkes hvis man dyrker større importerede palmer, der rummer en række udfordringer. Det er disse erfaringer jeg gerne har villet videregive, så flere danskere kan få den fantastiske oplevelse det er at se en palme blomstre og vokse sig stor og flot i en dansk have.

HÅNDBOGEN

Håndbogen er rigt illustreret med farvefotos på alle 228 sider. Bogen kan købes hos boghandleren, eller der hvor man normalt handler bøger.

Bogen kan også købes via min hjemmeside www.frilandspalmer.dk. Her følger der med bogen en lille 2. generations dansk palme, og den kan leveres signeret, hvis det ønskes. Bogen er blevet godt modtaget og har opnået lektøruddtalelse. Jeg leverer gerne fragtfrit til foreningens medlemmer.